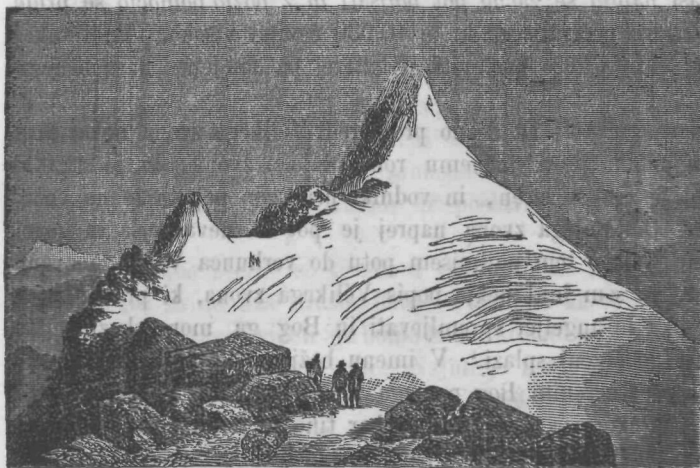

Vélikí zvon.

Vélikí zvon (Grossglockner) je najvišji verh velikanskega koroškega snežnika, ki med Koroškim, Solnograškim in Tirolskim na severji dravskega virja veličastno kipí proti sinjemu nebu. O tem velikanu, katerega najvišji verh je 12.500 čevljev visok, tedaj za več tisoč stopinj

višji od našega sivega Triglava, hočem vam danes nekoliko po vedati. Naš verli rojak, gosp. France Kadilnik, ki ima posebno veselje plezati po visokih gorah, potoval je 4. dné avgusta meseca lanskega leta tudi na Vélikí zvon, ter nam je svoje zanimivo potovanje prav obširno popisal v lanskimih „Novicah“, iz katerih le ob kratkem posnamem nekoliko verstíc.

Predno se pride v znožje Vélikega zvona, stoji že precej visoko — 4500 čevljev — majhna in lepa vas „Sveta kri“ med visocimi gorami. Ta kraj je začel še le po smerti sv. Brikeija sloveti in se zdaj od pobožnih romarjev obiskuje že čez tisoč let. — Zadnja vas pod podnožjem Vélikega zvona se imenuje Winkel, ki šteje le nekaj malo hiš. Tù je narejen most čez reko Belo in na levo se gre v hrib memo lepega slapú, ki ga dela potok Leiter. Po ozkej in nevarnej stezi, na levi strani dereče in šumeče vode, se pride v planinsko kôčo, ki stoji 7 tisoč čevljev visoko. V tej kôči popotniki, ki gredó na Vélikí zvon, navadno prenočujejo. Po precej težavnih ovinkih pelje po tem potu zmêrom višje in višje na snežnik Leiter do poderte „Salmove kôče“, ki stoji 8468 čevljev visoko. To kôčo je dal napraviti kardinal Salm, po katerem je tudi dobila svoje imé. V poli uri od Salmove kôče se pride potem na večni led. Zeló nevarno je hoditi po tem ledenem potu, posebno zaradi mnogih razpok, katere je treba preskakovati ali še celó obhoditi, ako je razpoka jako široka. Nekateri ledene razpoke so po deset ali še več sežujev globoke. Jako tenka in merzla sapa vleče tú gori; človeka začne v roke zebsti, da ne more palice držati, pogostoma je treba z rokami ob život dergniti, da se roke malo ogrejejo. Z velikim trudom in težavami se pride naposled vendar do postaje, ki se imenuje „Hohenwartova postaja“ in stoji 10.056 čevljev visoko. Tù je bila nekedaj kôča, katero je dal kardinal Salm zidati in jo je na čast svojemu pl. general-vikarju Hohenwartu tako imenoval. Od te postaje se odprè človeškemu očesu velikansk razgled, — ali vse, kar koli vidi oko, je neizrečene velikosti, je večni led in večni sneg.

Od Hohenwartove postaje se gre po snegu naprej proti Orlovem počivališču (Adlersruhe). Tukaj zrak nekako bolj tenko vleče; iz nosa se človeku

pocedi voda, v persih ga začne tiščati, v nogah in po vsem životu ga začno moči zapuščati. Marsikateri hribolazec si misli, da bode tukaj konec njegovej prederznosti. Ali počasi naprej se začne pot boljšati in z božjo pomočjo se pride na tako imenovano „Orlovo počivališče,“ ki je 10.930 čevljev visoko. Tudi tukaj je dal kardinal Salm zadnjo kôčo postaviti, o katerej pa dandenes ni nobenega sledu več.

Od tukaj naprej se gré bolj na desno proti sredi Vélikega zvona nekaj časa naravnost k višku in potem proti južnemu robu Malega zvona, ki je 12.090 čevljev visok. Ta pot je zelo nevaren, in vodniki privežejo popotnike na verv, da je pripeljajo dalje. Od Malega zvona naprej je pot še nevarnejša in gosp. Kadilnik nam pripoveduje o tem najhujšem potu do verhunca Vélikega zvona tako-le: „Spomnim se, da sem bral nekje popis Vélikega zvona, ki pravi: „Čez ta propad morajo človeka le angeljci spremljevati in Bog ga mora skozi veliko okno gledati, da se srečno čezenj splazi.“ V imenu božjem! — mislim si — le naprej, naj bode kar hoče; serčnim Bog pomaga. Pichler, naš vodnik veleva: palice ostanejo tukaj, zdaj korajža veljá! — In kar tiho je postalo vse; nobeden ne čerhne niti besedice. — Zelo ozek rob je peljal navzdol. Sep 1 (vodnik) spredej pazljivo pri vsakej stopinji moje noge podpira, Pichler (vodnik) pa od zadej verv jako napeto derži, a jaz se deržim dratú čez brezdno napetega. Na ozkem robu nisem od samega božjega strahu imel časa niti na desno niti na levo stran v tisoč čevljev globoke prepade pogledati. Srečno smo prestali do smerti nevarni pot. — Pa tudi jako težavno je bilo po robu Vélikega zvona. Vsi polomljeni smo vendar srečno prišli na najvišji verh Vélikega zvona, ki je 12.500 čevljev visok. Dospeli smo ravno ob 7. uri zjutraj. Hvala Bogu! — bilo je vse, kar sem rekel. Po starodavnej navadi je začel moj vodnik, verli Pichler, moliti v zahvalo Vsemogočnemu za srečno prestale tolike težave in nevarnosti. Meni med molitvijo solzé veselja v očéh igrajo. Ko odkrit v tem slovesnem trenotku klobuk v rokah deržim, zapazim, da je mali moj barometerček (zrakomér), ki sem ga imel na klobuku, kazal 11 stopinj gorkote. Solnce je lepo sijalo, nobena vetra ni bilo čuti in nobene meglice videti, kakor daleč so segale oči; okoli in okoli je ohribje svoje nižje glavice v nebo molelo.“

Iz verhunca Vélikega zvona je razgled tako lep in veličasten, da se ne dá primerno popisati. Proti jugu se vidi beneško in drugo laško gorovje, vidijo se juliške alpe, vidi se Mangart, Triglav, Snežnik in Monte maggiore; proti južno-zahodnej strani Karavanke, Stol, Storžič, Grintovec; proti vzhodu Hoch von Dachstein, Watzmann in Koroško hribovje; proti severji solnograške, bavarske in vrttembergške goré; proti severo-zapadnej strani mali in veliki „Venediger“ in naprej v daljavi se vidijo švicarske gore.

Prostora je na verhu Vélikega zvona le komaj za kakih 6 ali 7 ljudi. Na sredi verha je kositrena škrinjica s pokrovcem na dolgej železni palici v sneg in led zabita; vanjo obiskovalci Vélikega zvona svoja imena na listkih zapisana pokladajo. — Nazaj popotniki mnogo hitreje pridejo nego gori. To se vé, da tudi z veliko nevarnostjo. — Bolj spodej tega velikana, kamor snežena in ledena odeja več ne seže, stojé velikanski starodavni gozdi, v katerih živi divjina vsakoršne verstí pa tudi rodovitnih pašnikov je obilo, na katerih raste izvrstna travá za živino in različna zdravilna zelišča.